

Äänitiedosto

[Lauri Petrell.mp3](#)

Tallenne

Lauri Petrell

Armeija on jo vuosisadan sanonnoissamme muovannut pojista miehiä. Nykypäivänä varusmiespalvelukseen astuu vuosittain reilut 20 000 miestä sekä noin 1000 vapaaehtoista naista. Kaikista aloittaneista leikin jättää kuitenkin kesken noin yksi viidesosa. Millaisia ennakkoluuloja tämä viidesosa joutuu kohtaamaan? Nähdäänkö armeija todella yhä miehuuskouluna, riittinä, jota ilman ei elämän vastoinkäymisiä kykene kohtaamaan?

Aiheesta kanssani on keskustelemassa armeijan sosiaalisia аспекteja tutkinut Anni Ojajärvi, tervetuloa. Mun kaltaista nuorta ihmistä usein hämmentää se, että miten suomalaisessa kulttuurissa armeijalla yhä on niin merkittävä asema, mitä mitä se on, mikä tätä suosiota yhä meillä suomessa pitää yllä?

Anni Ojajärvi

No kyllähän tuota jo pelkästään se, että kuten sanoit, 20 000 nuorta miestä käy varusmiespalveluksen joka vuosi. Niin jo pelkästään se se, että meillä on on niinku suuri reservi niin niin tota se se pitää yllä, sitä kokemusta on on ympärillä. Toisaalta ne juuret on aika aika pitkällä ja sukupolvinen tällainen kollektiivinen armeijatarina siinä on myös sellainen, joka joka ylläpitää sitä sitä semmoista pojasta miehille, mieheksi, tarinaa.

Lauri Petrell

Aivan. Minulle itselle tuli yllätyksenä, kun lähdin näitä puolustusvoimien tilastoja tutkimaan, että itse asiassa nämä keskeytykset on tosiaan viime viimeisen 10 vuoden aikana vähentyneet.

Ja kuitenkin samaan aikaan kun nämä keskeytykset vähenee, niin yksi syy näyttää nousevan muiden yläpuolelle ja tämä syy on mielenterveysongelmat.

Osaatko sanoa siitä, että onko mielenterveysongelmat aina ollut merkittävä syy tällasille keskeytyksille vai onko tämä noussut nyt pinnalle enemmän viime aikoina?

Anni Ojajärvi

Mä uskoisin, että on se usein osittain kyse on siitä, että miten miten oikeastaan se tilastointi tehdään. Ja tuota siellä itse asiassa mielenterveysdiagnooseja taustalla. Siellä on myös mukana keskeytyksessä sopeutumattomuus, joka ei ole minkäänlainen lääketieteellinen diagnoosi vaan vaan niinku ihmisen ehkä ihan ymmärrettäväkin reaktio totaalilaitoksen arkeen, jolla sitten se vähän niinku sekoittaa että onko se mielenterveys niinku miltä miltä osin niinku sitten siellä taustalla oikeasti myös. Ja siitäkin on, on myös tilastoja, mutta sanoisin että että tuota se miksi niitä ettei ole sen enempää niitä keskeytyksiä, niin kyse on siitä myös, että armeija osaa puolustusvoimat osaa osaa oikeastaan niinku paremmin ja paremmin myös määritellä sen sen kriteeristö mitä mitä heille, miten niinku tavallaan ketkä kenen kannattaa aloittaa varusmiespalvelus, eli se on vähän kuitenkin semmoinen yhdistelmä yhteiskunnan painetta, joka ei enää ole niinku niin vahva, että kaikkien olisi ihan pakko käydä se. Ehkä yhteiskunnallista tilannetta missä me itse asiassa ihan niin

paljon tarvitse reserviläisiä ja siitä yhdistelmät puolustusvoimat osaa myös oikeasti screenata sieltä sellaisia joille joille tuota ei kannata varusmiespalvelusta suositella. Elikkä niitä vapautuksia tulee paljon enemmän, jonka takia sitten taas keskeytykset on on tuota laskenut.

Lauri Petrell

Kyllä joo tää oli yksi johon törmäsin näissä tilastoissa paljon että nimenomaan etenkin tällaiset fyysisistä vammoista johtuvat keskeytykset vähenee juuri sen takia, koska tätä kutsuntaprosessia on parannettu niin, että ne tulee ilmi jo siinä vaiheessa.

Mä itse jouduin kesällä keskeyttämään varusmiespalveluksen juuri näistä mielenterveysongelmista johtuen ja siinä lyhyessä ajassa kun minä siellä vietin aikaa niin kävi kävi selväksi se, että tosiaan ympäristönä se ei kaikille ole sopiva. Ja se tuntuu osittain hieman vanhanaikaiselta ajatukselta, että, jotta sieltä pääsee pois, niin täytyy olla tällainen nimenomaan mielenterveysongelma tai tällainen sairaus. Vaikka on tosiaan ihmisiä jotka ei luonteeltaan sinne ihan niin kuin sovellu. Niin olisiko joku tällainen keino millä puolustusvoimat voisi jatkossa parantaa vielä tätä kutsuntaprosessia niin, että tällaiset niin kuin persoonallisuuden takia armeijamaailmaan epäsopivat ihmiset kävisi ilmi siinä vaiheessa, jotta heidän ei tarvitsisi mennä kokeilemaan tätä ja toteamaan, että tämä ei ole oikea paikka.

Anni Ojajärvi

Puolustusvoimat tekee varmasti aika paljonkin koko ajan erilaisia erilaisin keinoin tai tiedät erilaisia keinoja käytetään siinä, että saadaan, sehän ei ole kenenkään, kenenkään niinku kannalta hyvä tilanne että joutuu keskeyttämään, joten sitten niitä pyritään koko ajan kehittämään sekä sitä niinku tuota kutsuntoja että että myös toisaalta sitten taas sitä sitä alkua ihan fyysisten vammojen takia niin tuota. On siellä on paljon semmoisia niinku kehityksiä. Uskon, että puolustusvoimat pystyy niinku tavallaan sitä sitä koko ajan parantamaan, jotta se olisi mahdollisimman vähän. Mutta en nyt ihan varma, että pystyykö niin kuin sanoa nyt tälle omasta kokemuksta, että 32-vuotiaana armeijassa tuota oman väitöskirjan tai tuota puolelta kävin siellä 8 viikkoa eli peruspalveluskauden eli kaksikymmentäneljä seitsemän niin tota mä en ole ihan varma että pystyykö sitä kokonaan poistamaan sitä sitä kokemuksta tai pitääkö sitä pystyykö sitä niinku arvioimaan että että että kuka sinne niinku käytännössä sopeutuu ja ei koska se on oikeasti aika erilainen kun sitten taas se arki mitä mitä nuoret tällä hetkellä elää ja mä oonkin sanonut itse asiassa mun väitöskirjassa, että että tuota kun muut tutkijat vähän kyseenalaistai että onko onko se armeija tai puolustusvoimien puolelta onko se nyt tota ilailaitos ollenkaan? Niin niin mä sanon että se pitää suhteuttaa siihen yhteiskunnalliseen tilanteeseen ja siihen ympäristöön missä ne mistä ne nuoret tulee ja suhteutettuna siihen niin armeija on tota ilailaitos koska se se vie todella paljon niinku tavallaan sellaisia aspekteja elämästä mihin mihin nuoret on tottunut ja tää ja tavallaan juuri se semmoinen että se pitää suhteuttaa siihen yhteiskuntaan, että tavallaan juuri se, että miten miten suuri hyppäys, miten suuri muutos se on, on siitä tuota arjesta. Siitähän on oikeastaan kyse, eikä niinkään niinkään sitten tuota muusta, että jos jos kysyt joltain 40 vuotta sitten armeijan käyneeltä, niin tuota ne kokemukset ovat hyvin erilaisia kuin mitä sitten taas tänä päivänä ja ne on. Ne on sitten taas 40 vuotta sitten ollut ihan tosi erilaisessa yhteiskunnassa.

Lauri Petrell

Kyllä, tosiaan siitä sikäläkin voi olla hankala etukäteen sitä määritellä, että kuka kuka sinne sopeutuu ja kuka ei, koska se varmasti tulee näille alokkaille yllätyksenä monille, että millainen millainen se arki siellä sitten todellisuudessa on, että eihän sitä oikein, koska mitään muuta vastaavaa ympäristöä ei ole, niin ei ei siihen voi varautua vaikka kuinka lukisi vanhoja kokemuksia ja muiden kokemuksia ja

keskustelisin ihmisten kanssa ketkä siellä on ollut niin ne on, niin se on aina niin erilainen jokaiselle se kokemus, niin se on ihan totta, että se on varmasti hankala etukäteen tietää, että kuka sinne sitten lopulta sopeutuu ja kuka ei.

Anni Ojajärvi

Niin, mutta se kollektiivinen armeijatarina mitä mikä on niinku vuosia vuosikymmeniä rakentunut, niin sehän niinku tavallaan samaan aikaan kun se se niinku vähän valmistelee myös siihen, se kertoo ja ja siinä mielessä niinku tavallaan toimii sellaisena yksi yhteinen niinku väylänä siihen että ymmärtää mihin nyt on menossa.

Lauri Petrell

Jep. Puhutaan sitten vähän näistä keskeytyksen mahdollisista sivuvaikutuksista nimenomaan just sosiaalisissa piireissä. Mun oma kokemus on ollut positiivinen, enkä ole joutunut kuuntelemaan oikeastaan yhtään mitään ikäviä kommentteja aiheesta, mutta musta tuntuu, että mä saatan olla siinä poikkeus. Osaatko arvioida sitä miten yleistä tällaisten negatiivisten asenteiden kohtaaminen on keskeyttäneiden joukossa?

Anni Ojajärvi

Mä en itse asiassa tiedä keskeyttäneiden joukosta hirveästi. Mä en ole niitä erikseen tutkinut, mutta sitten sen verran pitää sanoa, että jokainen joka sieltä lähti niin se oli jokaiselle tosi iso iso, niin kuin tavallaan kohta ja ja niinku vähän vaikea tilanne. Totta kai, koska olet päättänyt että se menee ja sä olet sut on niinku sä olet henkisesti valmistautunut, et sä olet vähintään puoli vuotta siellä, sitten kun jotain, oli se sitten fyysistä tai henkistä tai mikä ikinä se syy onkaan, niin se on jokaiselle oikeasti aika aika iso iso niinku tota pala ottaa sinne kohtaa että no nyt tää ei niinku toiminut. Että nyt mun pitää pitää keskeyttää. Harva sieltä lähtee niinku silleen, vaikka vaikka sitten jutuissa sanoo jotain toista. Ja toinen juttu on sitten taas se että mitä mitä niinku tavallaan syrjintää tai muuta niin enemmänkin mä näkisin niin kuin, tai siihen voi niinku kommentoida että tavallaan kun kun itse tekee teki niinku tästä teemasta väitöskirjaani huomasin sen että että tuota ei juurikaan ollut semmoista seminaarihuonetta tai tai tuota alustusta pienryhmäkeskustelua tai mitä vaan niinku vapaa-ajan tilannetta missä mä en olisi saanut tietää jokaisen miehen, minkä ikäisen vaan, suhdetta armeijaan? Tässä tullaan juuri siihen, ettei niinkään että välttämättä niinku stigmatisoitais jotain joka on keskeyttänyt, mutta kyllä nuori nuori mies joutuu niinku elämänsä aikana ja myöhemmin elämässä tilanteisiin missä missä niinku tavallaan vähän ei suoraan kysyä, mutta tulee ilmi että mikä se suhde siihen puolustusvoimien varusmiespalvelukseen, eikä se välttämättä niinku hyvä tai huono asia. Mutta se kertoo vaan sen, että kun meillä on niin suuri joukko nuoria jotka sen käy niin se on niinku semmoinen juuri sen tarinan kautta niin tulee tilanteita missä missä sitten taas tuota ei pääse niinku jakamaan sitä ja ja siinä mielessä jää niinku tavallaan sen keskustelun ulkopuolelle.

Lauri Petrell

Kyllä ja tosiaan paljon samaistumispintaa just löytyy itseltä tähän erityisesti tähän, että kun sen päätöksen tekee lähteä sieltä, niin se on kyllä iso päätös ja ei, ei ei tapahdu ihan silleen helposti, että sieltä vaan kävelee ovesta ulos ja sitten on tyytyväinen vaan kyllä siihen liittyy paljon just tunteita moneen suuntaan, koska se on meidän kulttuurissa niin semmoinen yhdistävä kokemus miehillä.

No osaatko arvioida sitä yhtään, että onko tilanne sen suhteen muuttunut, että miten helposti se keskeyttäminen käy tai miten siihen suhtaudutaan tai tuleeko se lähitulevaisuudessa muuttumaan erityisesti esimerkiksi mielenterveysongelmista kun puhutaan avoimemmin?

Anni Ojajärvi

No kyllä mä uskon, että toki jos sä olet päättänyt jotain jotain ja ja päättänyt olla puoli vuotta ja sitten et sitä ettei sitä tai vuodenkin niin tuota kyllähän siinä ei ole varmasti aina aina tulee liittymään jonkinlaista, mutta kyllä mä näen että se yhteiskunnallinen paine tavallaan siihen että se se se pojista miehiksi koulun niinku paine että se pitää käydä loppuun asti niinku mä niinku näen en niinkään tiedä tätä tilannetta, mutta sitten yhteiskunnallinen muutos tavallaan se paineen paine on heltyntä siinä mielessä ettei tarvitse niinku hinnalla millä hyvänsä viedä sitä läpi. Että uskon, että jossain kohtaa sitten aikaisemmin kuin ihan suoraan sanottuna, niinku sotakin on ollut paljon lähempänä, niin niin ne paineet tavallaan siihen, että että todistaa että pystyy pystyy sen varusmiespalveluksen menemään läpi niin tuota on varmasti olleet kovemmat kuin tänä päivänä, josta aina löytyy lähipiiristä aika monelta niin kuitenkin sellaisia jotka ei välttämättä käyny ollenkaan. Tai jos on tullut keskeytyksiä tai tai vapautuksia, että siinä on jonkin verran. Mutta sitten samaan aikaan pitää sanoa, että että Suomi on aika iso maa että se vähän riippuu sitten taas niistä pienryhmistä paljon enemmän varmaan kun kun siitä isosta, mutta sanoisin että yhteiskunnassa laajasti niin se, se tuota yhteiskunnan paine siihen, että että se käydään läpi niin niin on, on varmasti pienentynyt.

Lauri Petrell

Onhan se. Koen olen omassa elämässäni ja just omissa piireissä niin sen kyllä, että se paine ei ole ollenkaan niin kova, mitä se voisi olla tai mitä se on joskus ollut.

No onko tästä, kun se paine käydä armeijan läpi pienenee ja se sitä ei enää nähdä niin sellaisena pakollisena kokemuksena mitä se on ehkä joskus ollut, niin kertooko tämä jotain siitä, että onko suomalainen tai suomalaisen kulttuurin tällainen mieskuva eräänlaisessa murroksessa, kun se ei välttämättä enää se armeijan käyminen ja semmoinen sitä kautta aikuiseksi kasvaminen olekaan enää niin tärkeässä roolissa, niin kertooko se jotain miehuuden muutoksesta ja tulevaisuudesta?

Anni Ojajärvi

No minä ainakin näkisin, että miehuuden muutos on ollut tai miehuus on ollut muutoksessa ja ja ja sen moninaisuus on ollut kasvamassa niin kuin ihan ilman armeija armeija suhdettakin viimeisinä vuosina. Ihan niinku hyvälläkin tavalla ja tuota kyllä niinku miehiä tutkineena pitää sanoa että että siihen kyllä liittyy myös aika paljon edelleenkin sellaisia niin kuin pakkoja ja ja ja toiveita jotka jota jota tavallaan toivoisin, että se moninaisuus olisi olisi suurempaakin. Ja tota miten sitten armeijan liittyy siihen, niin ehkä ehkä enemmänkin niin päin mä sanoisin, että useasti nuori mies menee armeijaan niiden kaikkien stereotyyppien kanssa, jotka voisi toteutua tai ei toteutua, mutta puolustusvoimia ja varusmiespalvelukseen erityisesti niinku yhdistetään hyvin vanhakantainen maskuliininen miehisuus, hyvin semmoinen perinteinen ja tota mä sanon et niinku väitöskirjassa huomasin sen että että sitten kun mennään siihen niinku pienryhmään ja siihen tupaan niin tuota siellä on, siellä se nuori mies on ihan oikeasti se ihan oma itsensä ja siellä puhutaan, voi puhua niinku vaikeista mielenterveyshaasteista ja ja vaikeasta tilanteesta ja ja voi saada semmoista tukea mikä mikä on niinku joka ehkä sitten yllätti mutkin siinä mielessä, että ajattelin, että että on kyseessä niinku sen maskuliinisen mallin instituutin niinku ytimessä niin niin tavallaan sitten puolustusvoimat on siinä mielessä niinku tavallaan muutoksessa, että he saavat koko ajan moninaisempaa nuorta miestä sinne sisälle, jonka takia sen instituution on pakko hyväksyä se, että että se miehisuus samalla muuttuu. Väkisin niinku yhteiskunnassa edustaa semmoista perinnee ehkä on on niinku stereotyyppinen mielikuva siitä ja sitten voi olla että joskus nuori mies käyttäytyy vähän eri tavalla, kun kun hän sitten on on armeijassa versus sitten jossain muussa tilanteessa niinku me kaikki

muutkin. Konteksti niinku vaikuttaa siihen miten me me toimitaan, mutta että kyllä mä näkisin, että koko ajan niinku sillä tavalla he aina aina sanovat, että he pysyvät niinku nuorekkaina, niin ehkä sanoisin niin päin, että heitä heitä tullaan haastamaan koko ajan enemmän ja enemmän ja ja ja puolustusvoimat pyrkii siihen varmasti omalta osaltaan, että he ymmärtää niitä nuoria miehiä, koska se on se aika sitä se ydin millä millä he sitten pystyy tavallaan myös, myös vastaamaan siihen vastaamaan siihen kokonaisuuteen, että kyllä kyllä varmasti tulevaisuudessa muuttuu yhtä lailla mitä on muuttunut tähänkin asti.

Lauri Petrell

Kyllä, on tosiaan se on hyvä pointti siitä että se mitä ulospäin, niin kuin isoa kuvaa katsoessa, miltä se miehisuus armeijassa näyttää niin ei välttämättä kerrokaan kuitenkaan sitten siitä mitä se yksilötasolla ja siellä siellä tuvassa on.

No tähän loppuun voisin kysyä vielä käytännön vinkkejä sellaiselle ihmiselle, joka armeijan on keskeyttänyt ja joutuu tästä kuuntelemaan sosiaalisissa piireissään ikäviä kommentteja vaikka kavereiden keskuudessa tai työpaikalla tai muualla. Miten tämän asian voisi tuoda esille, että tällaiset kommentit ei kuulosta kivoilta?

Anni Ojajärvi

No toi on ihan hyvä kysymys. Tosi hyvä kysymys. Tuota ehkä mä luulen, että tässä on semmoinen joka liittyy niinku sosiaalisiin tilanteisiin ja ja vaikka työpaikkaa ei kaikkiiin muihin niinku semmoisia virallisia, epävirallisia missä niinku on asioita mitä ei ei niinku oikeastaan edes saisi tuoda esille tai ei olisi niinku korrektia sosiaalista tuodaan esille, mutta mitä tuodaan esille, mikä on niinku oikeesti arkipäivää, niin tuota ehkä niistä pitäisi uskaltaa oikeasti myös myös niinku sanoa suoraan, että hei että että ehkä ehkä toi nyt ihan korrekti kommentti ollut tai, tai niinku rohkeasti, niinku ehkä ehkä tuoda siitä, mutta ymmärrän myös, ettei se välttämättä ole semmoinen asia mitä niitä hirveästi haluaa, mutta ehkä sitä kautta saataisiin sitä ehkä miehisyyttä ja varusmiespalvelusta erotettua toisistaan. Kun mä itse näkisin, että että se on niin kovin paljon kaikkea muuta, että se se oli niinku harmi jos se miehisuus tai tai tai mieheksi kasvaminen ja sitten jotenkin kilpistyy siihen yhteen instituutioon jota käydään. Että kyllä mä näkisin, että peruskoulutuksen ja koulutuksen lisääminen ja ja sen käyminen hyvin niin tuota on paljon enemmän niinku mieheksi tekee kuin kokee sen varusmiespalveluksen.

Lauri Petrell

Hyvin, hyvin sanottu. Täähän oli oikein erinomainen tämmöinen loppukaneetti tähän haluan kiittää sinua Anni Ojajärvi tästä erittäin mielenkiintoisesta ja antoisasta keskustelusta varusmiespalveluksesta ja sen keskeyttämisen mahdollisista sosiaalisista sivuvaikutuksista. Kiitos kun pääsit kanssani keskustelemaan.

Anni Ojajärvi

Kiitos paljon. Oikein mukavaa.